

Advokatų mokymo sistema ES

Prancūzija

Informaciją pateikė *Conseil National des Barreaux*

2014 m. balandžio mėn.

Prancūzijos NACIONALINĖS ADVOKATŲ MOKYMO SISTEMOS APRAŠAS

1. Profesijos įgijimas

Aukštasis / universitetinis išsilavinimas	TAIP.
Privalomas teisinis išsilavinimas	TAIP. Norint tapti advokatu būtina turėti 1 lygmens teisės magistro arba lygiavertį kvalifikacinį laipsnį. Teisinis pagrindas: Prancūzų kalba: <u>Arrêté du 25 novembre 1998 fixant la liste des titres ou diplômes reconnus comme équivalents à la maîtrise en droit pour l'exercice de la profession d'avocat</u> ir <u>Arrêté du 21 mars 2007</u>.
Reikalavimai asmeniui, siekiančiam tapti visateisiu advokatu:	• Pilietybė: Prancūzijos, vienos iš ES valstybių narių, Europos ekonominės erdvės susitarimo šalių, ES arba EEE nepriklausančios valstybės arba teritorinio vieneto, kuriame Prancūzijos piliečiams leidžiama verstis advokato praktika tokiomis pačiomis sąlygomis, kurios taikomos suinteresuotiesiems asmenims, ketinantiems praktikuoti Prancūzijoje arba turintiems pabėgėlio arba asmens be pilietybės statusą, kurį pripažįsta Prancūzijos pabėgėlių ir asmenų be pilietybės apsaugos tarnyba (OFPRA); • akademinis laipsnis: teisės magistro arba lygiavertio kvalifikacinio laipsnio arba CAPA tinkamumo verstis advokato praktika pažymėjimas (<i>certificat d'aptitude</i>);

	<i>à la profession d'avocat</i>); • nepriekaištinga reputacija: kandidatai negali turėti jokių įrašų apie teistumą ar jiems skirtų drausminių nuobaudų, nebūti bankrutavę arba neturėti kitokių jiems taikomų nuobaudų; • registracija į advokatūrą: ○ būtina išlaikyti baigiamąjį CAPA egzaminą; ○ sėkmingai išlaikęs baigiamąjį CAPA egzaminą, advokato padėjėjas turi prisiekti ir būti įrašytas į advokatūros, kurios veiklos teritorijoje nori verstis praktika, praktikuojančių advokatų sąrašą (žr. 1991 m. lapkričio 27 d. dekreto 11 straipsnį). Teisinis pagrindas (prancūzų kalba): Loi n° 71-1130 du 31 décembre 1971 portant réforme de certaines professions judiciaires et juridiques; Décret n° 91-1197 du 27 novembre 1991. organisant la profession d'avocat.
--	---

Alternatyvūs būdai tapti advokatu

Tam tikrų kategorijų specialistai, atsižvelgiant į anksčiau vykdytą veiklą, kaip nurodyta dekreto Nr. 91-1197 ([décret n° 91-1197 du 27 novembre 1991 organisant la profession d'avocat](#)) 97 ir 98 straipsniuose,

atleidžiami nuo reikalavimo turėti kvalifikacinį laipsnį, kaip nurodyta pirmiau minėto 1971 m. gruodžio 31 d. įstatymo ([article 11 \(2°\) de la loi du 31 décembre 1971](#)) 11 straipsnio 2 dalyje, mokymo reikalavimų, reikalavimo turėti tinkamumo verstis advokato (*avocat*) praktika pažymėjimą:

1. Prancūzijos valstybės tarybos (*Conseil d'État*) esami ir buvę nariai, taip pat administracinių teismų ir apeliacinių administracinių teismų esami ir buvę nariai;
2. Audito rūmų arba Prancūzijos Polinezijos ir Naujosios Kaledonijos regioninių audito rūmų esami ir buvę teisėjai;
3. teismų sistemos, reglamentuojamos dekretu Nr. 58-1270 ([Ordonnance n° 58-1270 du 22 décembre 1958 portant loi organique relative au statut de la magistrature](#)), esami ir buvę teisėjai;
4. teisę dėstantys universitetų profesorai;
5. Valstybės Tarybos ir Kasacinio Teismo teisininkai;
6. buvę teisininkai, turintys teisę būti atstovais Apeliaciniame teisme;
7. buvę teisininkai, įregistruoti į Prancūzijos advokatūros teisininkų sąrašą, ir buvę patarėjai teisės klausimais;

– toliau nurodytų kategorijų specialistai atleidžiami nuo reikalavimo būti baigusiam teorinį ir praktinį mokymą ir reikalavimo turėti tinkamumo verstis advokato (*avocat*) praktika pažymėjimą:

1. notariai, antstoliai, komercinių teismų sekretoriai, teismų administratoriai ir oficialūs įmonių skolų išieškotojai ir likvidatoriai, buvę likvidatoriai teismų administratoriai, patarėjai intelektualinės nuosavybės klausimais ir buvę patarėjai išradimo patentų klausimais, kurie tokias pareigas ėjo ne mažiau kaip penkerius metus;
2. universiteto dėstytojai, dėstytojų padėjėjai ir asmenys, einantys dėstytojo pareigas, jeigu jie turi teisės, ekonomikos arba vadybos mokslų kvalifikacinį daktaro laipsnį ir faktinę penkerių metų dėstytojo teisės srityje patirtį atsižvelgiant į pirmiau nurodytas pareigas, susijusias su mokymo ir mokslinių tyrimų pareigomis;
3. įmonių teisininkai, turintys ne mažiau kaip aštuonerių metų profesinę patirtį, įgytą dirbant vienos arba kelių įmonių teisės departamente;
4. valstybės tarnautojai ir buvę A kategorijos valstybės tarnautojai arba šios kategorijos valstybės tarnautojams prilyginami asmenys, kurie, eidami viešojo administravimo pareigas, dirbdami valstybės tarnyboje arba tarptautinėje organizacijoje, teisine praktika vertėsi ne mažiau kaip aštuonerius metus;
5. profesinių sąjungų teisės atašė pareigūnai, kurie teisinę veiklą vykdė ne mažiau kaip aštuonerius metus;
6. apmokami solisitoriai, kurie dirba advokatui (*avocat*), asociacijoje arba advokatų kontoroje, praktikuojančio advokato kontoroje, arba advokatas, turintis įgaliojimus Valstybės Taryboje arba Kasaciniame Teisme ir ne mažiau kaip aštuonerių metų faktinio teisinio darbo patirtį, įgytą jau gavus pirmiau minėtą 1971 m. gruodžio 31 d. įstatymo 11 straipsnio 2 dalyje nurodytą profesinį vardą arba kvalifikacinį laipsnį;
7. asmenys, nurodyti 2011 m. sausio 25 d. įstatymo Nr. 2011-94 ([*article 22 de la loi n° 2011-94 du 25 janvier 2011 portant réforme de la représentation devant les cours d'appel*](#)) 22 straipsnyje;
8. deputatų arba senatorių padėjėjai, kurie ne mažiau kaip aštuonerius metus ėjo pagrindines pareigas, susijusias su administracinių įgaliojimų vykdymu.

2. Mokymas pasirengimo advokato veiklai laikotarpiu

Ar yra nustatytas pasirengimo advokato veiklai laikotarpis?	TAIP	Teisinis pagrindas (prancūzų kalba): 1991 m. lapkričio 27 d. dekretas Nr. 91-1197 dėl advokatų profesinės veiklos, <i>Décret n° 91-1197 du 27 novembre 1991 organisant la profession d'avocat.</i>
Ar šis laikotarpis privalomas?	TAIP	Nustatyta trukmė: Mokymas CRFPA (regioninėse advokatų mokyklose) trunka 18 mėnesių .
Už pasirengimo advokato veiklai mokymą atsakingų institucijų rūšys:	regioninės advokatų mokyklos (<i>École d'avocats – EDA</i>) (buvęs pavadinimas: regioninis advokatų profesinio mokymo centras; CRFPA - <i>Centre Régional de Formation Professionnelle des Avocats</i>);	

	• <i>Conseil National des Barreaux</i> (nacionalinė Prancūzijos advokatų taryba). Teisinis pagrindas (prancūzų kalba): 13 straipsnis ir 21 straipsnio 1 dalis (de <i>la loi du 31 décembre 1971 portant réforme de certaines professions judiciaires et juridiques</i>).
Pasirengimo advokato veiklai mokymo forma:	• CRFPA rengiami kursai (žr. pirmiau <i>École d'avocats</i>, EDA); • praktika (teismuose, įmonėse); • 2 lygmens magistro kvalifikaciniai kursai; • praktika advokatų kontoroje (daugiau informacijos pateikiama skiltyje „Pasirengimo advokato veiklai laikotarpis skirstomas į keletą etapų“).
Stojamasis egzaminas / patikrinimas prieš pasirengimo advokato veiklai laikotarpį:	TAIP CRFPA stojamasis egzaminas. Teisinis pagrindas (prancūzų kalba): <i>article 57 du décret n°91-1197 du 27 novembre 1991</i> et <i>arrêté du 11 septembre 2003</i> fixant le programme et les modalités de l'examen d'accès au CRFPA.
Pasirengimo advokato veiklai laikotarpiu taikoma parengta mokymo programa	TAIP 1991 m. lapkričio 27 d. dekreto Nr. 91-1197 dėl advokatų profesinės veiklos 3 skirsnio 57 straipsnis (<i>sous section 3 du <i>décret n° 91-1197 du 27 novembre 1991</i>, notamment article 57</i>). Šešių mėnesių pasirengimo advokato veiklai laikotarpis – pagrindinės temos: profesinė etika, teisinių dokumentų rengimas, žodiniai pasisakymai ir argumentavimas, procesinė teisė, advokatų kontoros valdymas, šiuolaikinė užsienio kalba.
Specialūs reikalavimai, susiję su ES teisės ir kalbų mokymu	TAIP. Kalbų mokymas Per CRFPA stojamąjį egzaminą sprendžiamas žodinis šiuolaikinės užsienio kalbos, nurodytos 2003 m. rugsėjo 11 d.

	nutarime dėl CRFPA stojamojo egzamino programos ir tvarkos (<i>Arrêté du 11 septembre 2003 fixant le programme et les modalités de l'examen d'accès au centre régional de formation professionnelle d'avocats</i>) pateiktame sąraše, testas. ES teisės mokymas 1991 m. lapkričio 27 d. dekreto Nr. 91-1197 (<i>décret n° 91-1197 du 27 novembre 1991</i>) 57 straipsnyje ES teisė nenurodyta kaip pagrindinio bendro mokymo dalykas. Tačiau 2005 m. gruodžio 7 d. nutarime (<i>Arrêté du 7 décembre 2005 fixant le programme et les modalités de l'examen d'aptitude à la profession d'avocat</i>) nurodyta, kad: – dekreto priede aprašytoje programoje aiškiai nurodyta „Bendrijos teisė ir Europos teisė“ (ES institucinė teisė / materialinė teisė); – stojamąjį egzaminą turi sudaryti 15 minučių trukmės žodinė užduotis, paskui kandidatas savo pasirinkimu per tris valandas pasirengia civilinės, komercinės, socialinės, baudžiamosios, administracinės arba Bendrijos teisės užduočiai (<i>coefficient 2</i>) (2005 m. gruodžio 7 d. nutarimo 3 straipsnis). Regioninių advokatų mokyklų (EDA) mokymo programos yra diversifikuotos ir, atsižvelgiant į didėjančią ES teisės įtaką visoms Prancūzijos teisės sritims, vis dažniau mokoma ES teisės; ES teisės dažnai mokoma ne tik rengiant specializuotus kursus, bet ir dėstant kitus dalykus (baudžiamąją teisę, civilinę teisę, socialinę teisę). Prancūzijos advokatų asociacijų delegacija (<i>Délégation des Barreaux de France (DBF)</i>) parengė ES teisės modulį, kurį naudoja kai kurios regioninės advokatų mokyklos.
Pasirengimo advokato veiklai laikotarpis skirstomas į keletą etapų	TAIP. Teisinis pagrindas (prancūzų kalba): <i>Article 58 du <i>décret n° 91-1197 du 27 novembre 1991</i>.</i> 18 mėnesių mokymo laikotarpis skirstomas į 3 kalendorinius laikotarpius: • 6 mėnesių kursai CRFPA yra skirti pagrindinėms

		žinioms įgyti; • 6–8 mėnesiai skiriami individualiam pedagoginiam projektui (PPI) – šiuose mokymo kursuose numatytos 2 galimybės: praktika (teismuose, įmonėse) arba II lygio magistro kvalifikaciniai kursai universitete; • 6 mėnesių praktika advokatų kontoroje (sutartį dėl šios praktikos pasirašo trys šalys, t. y. regioninis centras, praktikantas ir praktikos vadovas).
Pasibaigusio pasirengimo advokato veiklai laikotarpio vertinimas / egzaminas	TAIP	Užbaigęs pasirengimo advokato veiklai laikotarpį CRFPA, kandidatas privalo išlaikyti egzaminą, kad gautų tinkamumo verstis teisine praktika pažymėjimą (CAPA), kaip nustatyta 2005 m. gruodžio 7 d. nutarime (<i>Arrêté du 7 décembre 2005 fixant le programme et les modalités de l'examen d'aptitude à la profession d'avocat</i>).
3. Tęstinio mokymo sistema		
Tęstinio mokymo ir specializuoto mokymo diferenciacija		TAIP. Teisinis pagrindas (prancūzų kalba): 85 straipsnis (<i>décret n° 91-1197 du 27 novembre 1991</i>). Kasmet Prancūzijos advokatų nacionalinė taryba skelbia nacionalinį advokatų, įgijusių vieną arba dvi specializacijas, sąrašą, įskaitant advokatus, turinčius specializuotas teises būti atstovais apeliacinuose teismuose, kaip nurodyta 1971 m. gruodžio 31 d. įstatymo 1 straipsnio ketvirtoje pastraipoje (žr. skiltį „Reikalavimai asmeniui, siekiančiam tapti visateisiu advokatu“).
Su tęstiniu mokymu susijusios pareigos	TAIP	Etiniai įpareigojimai dalyvauti tęstinio mokymo kursuose įtvirtinti įstatyme, kuris parengtas pasikonsultavus su nacionaline Prancūzijos advokatų taryba ir kuriame nustatytos procedūros.

		Teisinis pagrindas (prancūzų kalba): • <i>Article 14-2 de la loi du 31 décembre 1971 portant réforme de certaines professions judiciaires et juridiques</i> (į advokatūras įregistruotiems advokatams tęstinis mokymas yra privalomas); • <i>Articles 85 et 85-1 du décret du 27 novembre 1991 organisant la profession d'avocat</i>; • <i>Décision à caractère normatif n 2011-004 du 25 novembre 2011 portant délibération sur les modalités d'application de la formation continue des avocats</i>.
Su specializuotu mokymu susijusios pareigos	TAIP	Teisinis pagrindas: <i>article 85 du décret du 27 novembre 1991 organisant la profession d'avocat</i>. Specializuoti advokatai pusę savo tęsiniam mokymui skirtu laiko skiria sričiai (-ims), kurioje (-iose) specializuojausi.
Su užsienio kalbų mokymusi susijusios pareigos		Nenustatyta jokių pareigų.
Pareigos, susijusios su ES teisės turiniu atsižvelgiant į tęstinį mokymą		Nenustatyta jokių pareigų.
4. Akreditavimo sistemos ir mokymo paslaugų teikėjai		
Akreditacijos galimybė		TAIP. Privalomos akreditavimo procedūros, pagal kurią advokatams būtų suteikiamas mokymas, nėra. Sprendime Nr. 2011-004 (<i>Décision du 25 novembre 2011 portant délibération sur les modalités d'application de la formation continue des avocats</i>) nurodyta, kad mokymo paslaugų teikėjas kasmet, kas du mėnesius arba po kiekvieno semestro pateikia išsamią atitinkamo laikotarpio mokymo veiklos programą. Privaloma tik pateikti programą;

	nacionalinė Prancūzijos advokatų taryba nekontroliuoja nei mokymo programos, nei siūlomos mokymo veiklos turinio.	
Mokymo paslaugų teikėjų, rengiančių akredituotą tęstinio mokymo veiklą, skaičius	Nėra prieinamų duomenų (kadangi siūloma mokymo veikla nėra privalomai kontroliuojama, duomenų, susijusių su mokymo paslaugų teikėjais, nėra).	
Mokymo paslaugų teikėjų, rengiančių akredituotą tęstinio mokymo veiklą, rūšys:	• CRFPA – regioniniai advokatų profesinio mokymo centrai (Écoles d'avocats, EDA); • advokatūros; • Prancūzijos advokatūrų įsteigtos arba administruojamos organizacijos; • akredituoti privatūs mokymo paslaugų teikėjai.	
Mokymo paslaugų teikėjų, rengiančių pasirengimo specializacijai mokymo veiklą, skaičius	Nėra prieinamų duomenų (kadangi siūloma mokymo veikla nėra privalomai kontroliuojama, duomenų, susijusių su mokymo paslaugų teikėjais, nėra).	
Mokymo paslaugų teikėjų, rengiančių akredituotą pasirengimo specializacijai mokymo veiklą, rūšys:	• advokatūros; • advokatūros įsteigtos arba administruojamos organizacijos; • akredituoti privatūs mokymo paslaugų teikėjai (advokatų kontoros); • akredituotas privatus arba viešas ne pelno mokymo paslaugų teikėjas (universitetai); • neakredituotas privatus komercinis mokymo paslaugų teikėjas; • neakredituotas privatus arba viešas ne pelno mokymo paslaugų teikėjas.	
Veikla ir metodai		
Su tęstiniu arba specializuotu mokymu susijusias pareigas atitinkančios mokymo veiklos	Tęstinis mokymas: • straipsnių teisės tema skelbimas;	Dalyvavimas kitose valstybėse narėse vykdomoje

rūšys:	• advokatų, mokyklų arba kitų profesionalių mokymo paslaugų teikėjų siūlomi mokymai; • teisiniai kolokviumai arba konferencijos, arba renginiai, tiesiogiai susiję su profesine advokatų veikla; • advokatų teikiamas mokymas; • nuotolinis tęstinis mokymas; • kitose valstybėse rengiamo tęstinio mokymo valandų abipusis pripažinimas.	mokymo veikloje. Užsienyje praleistos mokymo valandos arba gauti mokymo kreditai gali būti įskaičiuojami siekiant įgyvendinti tęstinio mokymo įpareigojimus pagal toliau nurodytame 2011 m. lapkričio 25 d. sprendime Nr. 2011-004 nustatytas taisykles. Teisinis pagrindas: <u>Décision à caractère normatif n 2011-004 du 25 novembre 2011 portant délibération sur les modalités d'application de la formation continue des avocats</u> 6 straipsnis.
----------------------	---	---

5. Mokymo veiklos priežiūra

Organizacijos, padedančios vykdyti tęstinio mokymo veiklos priežiūrą	• Nacionalinės advokatų asociacijų tarybos Profesinio mokymo komitetas: – regioninių profesinio advokatų mokymo centrų (CRFPA) teikiamų tęstinio mokymo paslaugų kontrolė; – tęstinio mokymo programų kontrolė atsižvelgiant į laisvųjų profesijų tęstinio mokymo tarpprofesinių fondų paskirstymo sistemą (<u>FIF-PL</u>, <i>Fond Interprofessionnel de Formation des</i>
--	--

	<i>Professionnels Libéraux</i>), pagal kurią CRFPA siūlomi mokymo kursai vertinami remiantis 2 kriterijais: formos (tikslinė forma ir mokymo būdai) ir turinio (mokymų, apimančių visas teisės sritis, įvairovė atsižvelgiant į aktualias teises temas); • FIF-PL su kiekviena <i>écoles d'avocats</i> (regionine advokatų mokykla) sudaro finansavimo susitarimus; • Nacionalinės advokatų asociacijų tarybos profesinio mokymo komitetas dalį FIF-PL paskolų skiria profesinės advokatų sąjungos padaliniais, turintiems profesinio mokymo paslaugų teikėjo registracijos numerį pagal įstatymo Nr. 6351-1 1 straipsnį ir besilaikantiems Prancūzijos darbo kodekso (<i>Code du travail</i>), kurie Nacionalinei advokatų asociacijų tarybai pateikė savo tęstinio mokymo programą. Tačiau programos turinys nėra tikrinamas. Privaloma pateikti tik programą.
Priežiūros procesas	• Sprendime Nr. 2011-004 (<i>Décision à caractère normatif n 2011-004 du 25 novembre 2011 portant délibération sur les modalités d'application de la formation continue des avocats</i>) nurodyta, kad mokymo paslaugų teikėjas privalo kasmet Prancūzijos nacionalinei advokatų tarybai pateikti išsamią atitinkamo laikotarpio mokymo programą. • Advokatų tarybos (<i>Conseils de l'Ordre des Barreaux</i>) a posteriori kontroliuoja, ar įvykdytos su tęstiniu mokymu susijusios pareigos (<i>loi n° 71-1130 du 31 décembre 1971</i> 17 straipsnis; <i>décret du 27 novembre 1991</i> 85 straipsnio 1 dalis ir <i>décision à caractère normatif n. 2011-004</i> 8 straipsnis).

Organizacijos, padedančios vykdyti mokymo siekiant įgyti specializaciją veiklos priežiūrą	Tęstinio mokymo kursų, kuriuos advokatams dažniausiai siūlo privatūs arba vieši su profesija nesusiję subjektai, turinys nėra privalomai ir išsamiai kontroliuojamas. Nacionalinė advokatų asociacijų taryba tikrina tik regioninių advokatų profesinio mokymo centrų (CRFPA) teikiamą mokymą ir, remdamasi patvirtinimo procedūra, vykdo papildomą mokymo kursų, kuriuos siūlo privataus sektoriaus subjektai, kontrolę atsižvelgdama į šių subjektų pateiktą prašymą (žr. išsamią procedūrą, sprendimas Nr. 2011-004 (décision à caractère normative 2011-004)).
Priežiūros procesas	Būtina atlikti tik <i>a posteriori</i> kiekvieno advokato su tęstiniu mokymu susijusių įsipareigojimų kontrolę, įskaitant specializuotų advokatų tęstinį mokymą. Kontrolę vykdo advokatų tarybos (<i>Conseils de l'Ordre des Barreaux</i>) (žr. loi n° 71-1130 du 31 décembre 1971 14 straipsnio 2 dalį ir décret du 27 novembre 1991 85 straipsnį).

6. Nacionalinė mokymo sistemos reforma

2011 m. pabaigoje Nacionalinė advokatų asociacijų taryba nusprendė uždrausti išlyginamąją taisyklę dėl 20 privalomo mokymo valandų per vienus kalendorinius metus arba 40 privalomo mokymo valandų per dvejus metus iš eilės, taip pat dėl su tęstiniu mokymu susijusių pareigų apskaičiavimo remiantis metiniu 20 valandų privalomo mokymo skaičiumi.

Ši reforma dar neįgyvendinta dėl valstybės kanclerio (Teisingumo ministerijos centrinės administracijos) pateiktų išlygų.

Sprendimas Nr. 2011-004 2011 m. buvo pataisytas; todėl reforma nebus greitai įgyvendinta.

Šaltinis: Europos advokatūrų ir teisininkų draugijų tarybos (CCBE) ir Europos viešojo administravimo instituto (EVAI) įgyvendintas Europos teisėjų mokymo bandomasis projektas „2 dalis. Advokatams skirta ES teisės mokymo būklės tyrimas“.